

Verkeersveiligheid is meer dan infrastructuur!

Opbrengst na een rondje bestuurders

Inleiding

Het gaat niet goed met de verkeersveiligheid in Nederland. Ook in Zuid-Holland gaat het de verkeerde kant op. Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden stijgt. Elke dag komen in onze provincie zestien mensen door een ernstig ongeval niet of nooit meer thuis. Een belangrijke reden om gesprekken aan te knopen met bestuurlijke ambassadeurs in de provincie om te verkennen hoe het netwerk van ambassadeurs beter kan worden benut. Daarom is door de Programmamanager van het Regionaal Ondersteuningsbureau Verkeersveiligheid Zuid-Holland (ROV Zuid-Holland) gevraagd om een advies uit te brengen over de versterking van het netwerk van bestuurlijke ambassadeurs "Maak een punt van nul". De specifieke vragen zijn opgenomen in bijlage 1.

Werkwijze

Op verzoek van en in overleg met opdrachtgever zijn zeven regionale en zeven lokale ambassadeurs/bestuurders bezocht. De lijst met geselecteerden is opgenomen in bijlage 2. Met hen hebben, veelal in aanwezigheid van de Programmamanager of één van de accountmanagers van het ROV Zuid-Holland, gesprekken plaatsgevonden op basis van de volgende drie thema's:

- stand van zaken verkeersveiligheid;
- rollen ambassadeur in relatie tot het netwerk en
- interactie en kennisdeling.

Binnen het thema verkeersveiligheid is aandacht besteed aan het algemene beeld van de (on)veiligheid van het verkeer in de desbetreffende regio en gemeente. Er is ingegaan op knelpunten, uitdagingen en mogelijke kansen.

De verschillende rollen van de ambassadeur zijn besproken in relatie tot het netwerk en de kansen om dit netwerk uit te breiden en daardoor mede te versterken.

Er is ingegaan op de interactie tussen de ambassadeurs onderling en in relatie tot het netwerk en het ROV Zuid-Holland.

Bevindingen

Stand van zaken verkeersveiligheid

Zoals eerder aangegeven gaat het óók in Zuid-Holland niet goed met de verkeersveiligheid. Elke dag vinden weer zware ongevallen plaats, waarbij doden en/of zwaar gewonden zijn te betreuren. De oorzaak van deze ongevallen ligt vooral in te snel rijden, afleiding en het gebruik van alcohol en drugs. Het aantal incidenten door het gebruik van lachgas neemt toe. Een zorgelijke ontwikkeling die alle bestuurlijke ambassadeurs delen!

Het genoemde ongunstige beeld speelt in nagenoeg elke regio/gemeente, waarbij de focus op de aanpak van de problematiek enigszins kan verschillen. In een compacte stad als Dordrecht spelen andere knelpunten dan op het uitgestrekte platteland van bijvoorbeeld Goeree-Overflakkee. De stedelijke gebieden van Rijswijk en Zoetermeer kennen andere specifieke vraagstukken dan gemeenten in meer landelijke regio's. De rode draad van de dilemma's komt echter overeen met dat van geheel Zuid-Holland en Nederland.

Ongevallen zijn veelal te relateren aan ongewenst gedrag. Ze zijn veelal vermijdbaar en daarom zou vol moeten worden ingezet op gedragsverandering.

Opmerkelijk is het dat bij het schetsen van de stand van zaken van de verkeersveiligheid als eerste vooral aandacht is voor de aanpak van infrastructuur en minder voor gedrag. Laat duidelijk zijn dat het goed is dat ook wordt geïnvesteerd in de verbetering van de infrastructuur. Het realiseren van ongelijkvloerse kruisingen, rotondes, het scheiden van verkeersstromen, verbeterde oversteekplaatsen, ontsluitings- en rondwegen en de aanleg van schoolzones komt de verkeersveiligheid zeker ten goede. De focus zou echter meer gericht moeten zijn op het beïnvloeden van het gedrag. Als je de snelheid matigt, niet zit te appen of bellen achter het stuur, je niet met alcohol, drugs en lachgas achter het stuur kruipt, je de verkeersregels in acht neemt en rekening houdt met de ander, zal de veiligheid in het verkeer sterk toenemen.

De ambassadeurs onderkennen het belang van verkeerseducatie. Je kan er volgens hen niet vroeg genoeg mee beginnen. SCHOOL op SEEF of een vergelijkbaar programma wordt belangrijk gevonden en de ambassadeurs dragen dit belang ook uit. Wat opvalt is dat de aandacht voor gedrag vooral is gefocust op het basisonderwijs en dan specifiek op het programma SCHOOL op SEEF. Op zich prima!

Er is echter minder aandacht voor het voortgezet onderwijs. De doelgroep van jeugdigen, die van dorp naar dorp of van dorp naar stad moeten fietsen vraagt extra aandacht. Het zijn de pubers, met hun kenmerkende gedrag, die ineens een grotere afstand op de (elektrische) fiets moeten afleggen. Het zou goed zijn wanneer de ambassadeur ook meer inzet op aandacht voor verkeer bij de scholen voor voortgezet onderwijs in zijn of haar gemeente.

Het programma Totally-Traffic is hiervoor beschikbaar. Het ROV Zuid-Holland borgt de kwaliteit van het programma. Elke regio heeft projectleiders die kunnen ondersteunen in de uitvoering en promotie.

Rollen van de ambassadeur en het netwerk

De ambassadeurs/bestuurders hebben vooral aandacht voor hetgeen er buiten speelt. De aandacht is minder gericht op de eigen organisatie. Toch is het heel belangrijk dat de eigen werknemers ook veilig hun werk kunnen doen en veilig de organisatie en hun huis bereiken. In de werkgeversrol zou het mooi zijn als er verkeersveiligheidsacties komen voor de eigen medewerkers; wellicht in combinatie met mobiliteitsacties. Ook zou er aandacht moeten zijn voor de veiligheid van de medewerkers in de Buitendienst en de Handhavingdienst. Verder kunnen eisen worden gesteld aan opdrachtnemers die werkzaamheden verrichten voor de gemeente.

De gemeente zou het voortouw kunnen nemen en er op inzetten dat alle medewerkers als het ware ambassadeur worden voor verkeersveilig gedrag. De ambassadeur kan er ook meer op sturen dat het herkenbare logo en “Maak een punt van nul” structureler onderdeel worden van alle communicatie over verkeersveiligheid.

Er liggen volop kansen om de omgeving te betrekken bij verkeersveiligheid. Te denken valt aan de inzet van sportverenigingen. De actie BOB in de sportkantine is over het algemeen wel bekend, maar het blijkt dat er nog een groot potentieel aan verenigingen is, die nog niet meedoen. Het ROV Zuid-Holland is bezig om het programma voor sportverenigingen te verbreden. Niet enkel aandacht voor alcohol in het verkeer, maar ook bijvoorbeeld de aandacht voor het belang van een goede verlichting en het gevaar van afleiding. De ambassadeur kan de deur naar een vereniging openen. Samen met het ROV Zuid-Holland kan de vereniging een rol oppakken in het uitdragen van het belang van verkeersveiligheid voor de leden en via hen de veiligheid van andere verkeersdeelnemers. Zo'n vereniging kan en zou ambassadeur moeten worden! Goed dat bijvoorbeeld de voetbalverenigingen FC Dordrecht en Excelsior SV in Schiedam ambassadeur zijn en SVV Scheveningen deelneemt aan de BOB-campagne. Ja, het kan!

Niet alleen sportverenigingen, maar ook culturele en maatschappelijke verenigingen kunnen bijdragen aan verkeersveiligheid. Wat te denken van een vereniging als de ANWB en een carnavalsvereniging die beide sinds kort ambassadeur zijn geworden. Het is veelal de ambassadeur/bestuurder die de deuren kan openen bij een vereniging en het ROV Zuid-Holland die ondersteuning kan bieden aan de verdere introductie tot het ambassadeurschap. Inzet loont!

Het is duidelijk dat er nog onvoldoende aandacht is voor de kansen die er liggen op het gebied van de uitbreiding van het netwerk van ambassadeurs. De kracht van het netwerk is dat anderen zich medeverantwoordelijk voelen voor de veiligheid in het verkeer en deze verantwoordelijkheid omzetten in acties en daardoor meehelpen de verkeersveiligheid te vergroten.

Ook het belang van het bedrijfsleven voor verkeersveiligheid wordt nog te weinig onderkend. Ondernemers en bedrijvenverenigingen hebben veelal een passieve houding als het gaat om verkeersveiligheid. Het liefst “halen” ze. Hierbij wordt de overheid veelal gevraagd om actie te ondernemen, meestal op het punt van het verbeteren van de bereikbaarheid en parkeren, maar ook bijvoorbeeld om op te treden tegen te hard rijden op bijvoorbeeld bedrijventerreinen. Ondernemers en zeker ook bedrijvenverenigingen moeten worden gestimuleerd zelf bij te dragen aan verkeersveiligheid. Zij kunnen ook iets “brengen”, ook vanuit welbegrepen eigen belang: het zijn ook hun medewerkers, bezoekers, afnemers en leveranciers die baat hebben bij veiliger verkeer.

Er zijn inmiddels mooie voorbeelden van bedrijven die bedrijvenambassadeur zijn geworden. Er liggen volop kansen. De bestuurder heeft vaak al contact met bedrijven of heeft de mogelijkheid vanuit zijn bestuurdersrol nieuwe contacten te leggen. Het ROV Zuid-Holland kan hierin ondersteuning bieden. Zo heeft het ROV Zuid-Holland de “Menukaart verkeersveiligheid” samengesteld. De menukaart schetst de mogelijkheden om als bedrijf aan de slag te gaan met verkeersveiligheid. De kaart is bedoeld om een stap te zetten in de aanpak van verkeersveiligheid binnen een organisatie. Het zou mooi zijn als meer bedrijven en bedrijvenverenigingen ambassadeur verkeersveiligheid worden. Hier ligt een mooie kans/taak voor de ambassadeur/bestuurders.

Interactie en kennisdeling

De bestuurlijke ambassadeurs hebben binnen hun regio regelmatig afstemming over verkeersveiligheid. De afstemming vindt in de regel zo’n drie tot vier keer per jaar plaats in de bestuurlijke regionale overlegorganen en in de vervoerscommissie van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

De bestuurders geven allen aan dat deze overlegstructuren goed werken en hen in staat stellen onderling kennis te delen en uit te wisselen.

De contacten met het ROV Zuid-Holland zijn goed. De ondersteuning is zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau prima. De kennisdelingssessies in de huidige vorm van bijvoorbeeld ontbijtsessies, lunchbijeenkomsten en specifieke seminars/symposia worden als nuttig en plezierig ervaren. Het tijdstip blijft voor bestuurders een lastige, waarbij de voorkeur duidelijk ligt bij een lunchsessie.

Bij de bestuurders bestaat geen behoefte aan extra vergaderen, maar wel aan de zojuist benoemde korte kennisdelingsbijeenkomsten en zakelijke informatieoverdracht vanuit het ROV Zuid-Holland.

Handhaving

De bestuurders erkennen dat gemeenten te weinig handhavingsmogelijkheden op het gebied van verkeersveiligheid hebben. Op landelijk niveau vindt hierover overleg plaats en is de minister van Veiligheid en Justitie opgeroepen hierin verandering te brengen. Hierbij wordt onder meer gepleit voor meer bevoegdheden om de buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's) te laten handhaven op lichte verkeersovertredingen op lokale wegen.

Tijdens de rondgang is meegegeven, dat de bestuurders verkeershandhaving expliciet kunnen benoemen als aandachtspunt in de veiligheidsplannen van de lokale en regionale veiligheidsdriehoek. Ook zou het mogelijk moeten zijn te sturen op prioritering van verkeershandhaving in het driehoeksoverleg tussen burgemeester, politie en openbaar ministerie.

Advies – de kansen

Aangezien een groot deel van de verkeersongevallen gerelateerd is aan vermijdbaar gedrag is het advies hierop stevig in te zetten. De inzet zou moeten bestaan uit verkeerseducatie, beïnvloeding door campagnes in combinatie met handhaving. Het ROV Zuid-Holland vervult hierbij met het netwerk van ambassadeurs een belangrijke rol.

De inzet zou erop moeten zijn gericht dat verkeerseducatie op alle basisscholen blijvende aandacht krijgt. Het gaat erom dat verkeerseducatie een onderdeel blijft van het onderwijsaanbod. Afstemming met bijvoorbeeld Veilig Verkeer Nederland en de gemeenten is van belang. Het zou mooi zijn als SCHOOL op SEEF op nog meer scholen wordt omarmd.

ROV Zuid-Holland
Postbus 90602

#maakeenpuntvannul

maakeenpuntvannul.nl

Het is verder van belang dat er meer aandacht komt voor verkeersveiligheid in het voortgezet onderwijs. De doelgroep van jeugdigen in de puberteit vraagt om extra actie. Het programma Totally-Traffic is daarvoor bedoeld en het zou mooi zijn als meer scholen worden gestimuleerd dit programma te gebruiken.

Het is eveneens van belang dat ingezet wordt op de doelgroepen jonge bestuurders en senioren. Het ROV Zuid-Holland heeft hiertoe gerichte campagnes en kan hierbij behulpzaam zijn.

De verschillende rollen van de bestuurlijke ambassadeur moeten actief worden uitgedragen en toegelicht. De ambassadeur heeft meer rollen dan in eerste instantie door hem of haar wordt gedacht. Het gaat dan vooral om de rol van vertegenwoordiger van de eigen organisatie en als contactpersoon/deuropener en verbinder naar instellingen, verenigingen en bedrijven. De ambassadeur zou hiertoe gebruik kunnen maken van de contacten en inzet van de collega-bestuurders met bijvoorbeeld portefeuilles als economische zaken, onderwijs en sport.

De bestuurlijk ambassadeur zou moeten inzetten om de kansen te pakken, die er liggen om het netwerk van ambassadeurs uit te breiden. Het is belangrijk dat instellingen, verenigingen en bedrijven óók ambassadeur worden. Het gaat erom dat iedereen zich verantwoordelijk gaat voelen voor verkeersveiligheid en daarin ook zijn verantwoordelijkheid neemt. Verkeersveiligheid is nu eenmaal van ons allen en samen bereik je meer. Het ROV Zuid-Holland zou hiertoe een belangrijke acquirerende, ondersteunende en uitvoerende rol kunnen vervullen in gezamenlijkheid met de ambassadeurs.

De huidige overlegstructuur van bestuurders binnen de zeven regio's wordt, zowel wat frequentie als kwaliteit betreft, als voldoende beschouwd. Extra overleg binnen het netwerk van Zuid-Holland is niet wenselijk.

De bestuurders zien graag dat het ROV Zuid-Holland een adviserende rol op zich neemt bij de op te stellen uitvoeringsagenda's in het kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030.

De kennisdeling en ondersteuning vanuit het ROV Zuid-Holland worden als prettig en voldoende beschouwd, waarbij de bestuurders het liefst kort en zakelijk worden geïnformeerd en de ambtelijk vertegenwoordigers meer in detail. De korte kennisdelingsbijeenkomsten als bijvoorbeeld de ontbijt- en lunchsessie worden als zeer zinvol beschouwd. Ook het symposium werd gewaardeerd. Het advies is om hiermee in deze vorm door te gaan.

Specifieke aandacht wordt gevraagd voor het thema “handhaving”. Handhaving is geen “laatste redmiddel” om de verkeersveiligheid te verbeteren. Het is een actief sturingsinstrument ter versterking van gedragsbeïnvloedingsmaatregelen. Er zou in kaart moeten worden gebracht hoe het handhavinginstrument thans in de aanpak van verkeersveiligheid is ingebed binnen het Nederlands openbaar bestuur en specifiek binnen Zuid-Holland en daarbinnen de regio’s. Het zou een onderwerp kunnen zijn voor een aparte thema-sessie.

Naast de meer beleidsmatig/theoretische benadering is het zinvol om via pilots verkeershandhaving tussen de diverse overheden vorm te geven. Het gaat er hierbij om dat “nee” wordt omgezet in “ja”. Het komt neer op het wegnemen van belemmeringen en “gewoon doen”!

Tot slot

Uit veertien gesprekken met bestuurlijke ambassadeurs is een goed beeld ontstaan van de verkeersveiligheid binnen de provincie Zuid-Holland. Er bestaat een gedeelde zorg over de stijging van het aantal ernstige ongevallen. Eenieder beseft dat we er nog lang niet zijn. Alle ambassadeurs willen de schouders eronder zetten om het negatieve beeld te wijzigen in een positief beeld.

Op het gebied van verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding maken de ambassadeurs graag gebruik van de ondersteuning van het ROV Zuid-Holland en het netwerk van ambassadeurs. De inzet is er om het netwerk uit te breiden en daarmee een impuls te geven aan het benadrukken dat verkeersveiligheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid is; het is van ons allen!

Ik dank de bestuurlijke ambassadeurs en hun ambtelijk medewerkers voor de gastvrije ontvangst en tijd voor de inspirerende, leuke en nuttige gesprekken.

Bram Meijer

Voorzitter van het netwerk van ambassadeurs “Maak een punt van nul”

Den Haag, 15 juni 2020

Bijlage 1

Vraagstelling opdracht

Waar liggen voor de bestuurders in hun ambassadeursrol de belangrijkste dilemma's, uitdagingen en kansen, voor nu en voor de langere termijn, zowel inhoudelijk als qua proces?

Hoe kunnen de ambassadeurs worden geactiveerd in hun rol voor de eigen organisatie en voor de werving van private partijen?

Op welke manier kan kennisdeling vanuit het ROVZH het beste plaatsvinden in de richting van de ambassadeurs?

Welke huidige middelen zijn bekend, welke zijn bruikbaar en welke worden gemist?

Op welke manier kan de interactie en kennisdeling tussen de ambassadeurs worden vormgegeven?

1. Welke en hoe vaak zijn er ontmoetingen met andere ambassadeurs?
2. Hoe wordt de verbinding gemaakt naar de private ambassadeurs?

Bijlage 2

Lijst van ambassadeurs/bestuurders

Regionaal

Ambassadeur	Regio	Gemeente
Yvonne Peters – Adrian	Holland Rijnland	Kaag en Braassem
Peter Feller	Goeree-Overflakkee	Goeree-Overflakkee
Kirsten Schippers	Midden-Holland	Waddinxveen
Peter Meij	Metropoolregio RD/DH	Ridderkerk
Johan Quik	Alblasserwaard	Molenlanden
Rik van der Linden	Drechtsteden	Dordrecht
Harry van Waveren	Hoeksche Waard	Hoeksche Waard

Lokaal

Ambassadeur	Regio	Gemeente
Arjan Kraijo	Alblasserwaard	Alblasserdam
Roberto ter Hark	Holland Rijnland	Noordwijk
Björn Lugthart	Metropoolregio RD/DH	Rijswijk
Ton Spek	Drechtsteden	Sliedrecht
Kees van Velzen	Holland Rijnland	Alphen aan den Rijn
Marc Rosier	Metropoolregio RD/DH	Zoetermeer
Bert Bening	Midden-Holland	Krimpenerwaard